

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

IV. Diuiditur ens rationis omnes suas species.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

cognitioni entis rationis Sic ens rationis, quo fingimus tenebras in se entitatem quandā similem nigredini, vel esse ipsam nigredinem fundamentum habet respectu nostri intellectus imperfecti cognoscentis illa obiecta, quorū species caret in negatio tenebrarum esse, quod ob sui maximam imperfectionē, & quia non est esse, sed potius non esse difficile potest, vt nō ens ab intellectu apprehēdi, qui omnia instar entū sēper apprehēdit. Similiter ex visione, & ex modo, quo significamus habitudinē visionis ad parietē, quē dicimus esse visum, fundamentū defumit intellectus vt percipiat esse visum dicere in pariete intrinsecā aliquā formā illi inhārentem. Eadem ratione ex eo, quod videamus hominē, & equū habere quasdam operationes similes, & alias dissimiles, fundamentū defumit intellectus, vt apprehendat quoddā pradicatū cōmune homini, & equo, in quo conueniant, & aliud distinctū in vnoquoq; eorū, per quod differat, & vt hoc apprehēdat vt inferius, & illud, vt superius. Quā fundamēta, neq; alia similia nō habet intellectus vt fingat plures Deos, neq; vt fingat hircocerū, aut alias chimāras, quarū cognitiones solū possunt habere fundamēta illa cōmunia omnibus cognitionibus entū rationis, quā suprà recēsumus, videlicet cognitionē terminatā ad illud ens rationis, & negatiōē eiusdem entis rationis, quā necessariō determinat intellectū ad illud cognoscendū.

Notare autem oportet differentiam quandam inter illa fundamēta cōmunia omnibus cognitionibus entis rationis, & hęc specialia, quā modo retuli, quod illa cōmunia non solum inuitant intellectū, & illi occasione aliquā prębent, vt fingat ens rationis, sed illū quantumvis perfectē cognoscentem cogunt ad ens rationis cognoscendum, & consequenter ad illud faciendum, si omnis cognitio entis rationis illius est factiua; alia verō specialia fundamēta non cogunt intellectū ad ens rationis fingendum, quia benē quis cognoscere potest visionem terminatā ad parietē, & parietē visum, quin apprehendat formam aliquā intrinsecē inhārentem parietē, & similiter potest cognoscere hominē, & equū cum aliquibus operationibus similibus, & & aliis dissimilibus, quin apprehendat has operationes oriri in homine, & in equo à principis inter se distinctis, quorum vnum sit commune homini, & equo, & aliud propriū vniuscuiusq; valet etiā has negationes cognoscere, quin apprehēdat esse entitates positiuas, & hęc omnia sine his signentis cognoscit, qui res vt sunt in se apprehendit, nullus tamen neque adhuc Angelus valet cognitionem ad hircocerū terminatā distinctē apprehēdere, quin hircocerū terminantē hanc cognitionem apprehendat. Differentia hęc ex eo oritur, quod cognitiones entū rationis, quā intellectū cogunt ad entia rationis cognoscenda, fundamēta habent in ipsis rebus, seu in obiectis ipsis, & ita quemcumque intellectū cogunt ad hęc entia rationis cognoscenda; illa verō fundamēta, quā non cogunt, sed inuitāt ad entia rationis cognoscenda, potius sunt in ipso intellectu imperfectē cognoscente, quam in obiectis ipsis. Si enim intellectus, vt sunt in se obiecta cognoscere, nunquam ex tenebris, seu ex pariete viso fundamentum defumeret ad fingendum tenebras esse nigredinem, & rationem visi esse formam aliquā intrinsecē inhārentem subiecto, quapropter nunquam his ductus fundamētis Angelus hęc entia ratiois apprehendit.

Est etiam alia differentia inter cognitiones entium rationis innitentes his distinctis fundamētis, quā ex modo assignatā originē trahit, cū enim intellectus cognoscit ens rationis ductus fundamēto cogente, illud cognoscit eadem cognitione, quā fundamētum cognoscit, cognosci enim est rationis & fundamētum illud in recto, & tanquam obiectum directum, hoc in obliquo, & tanquam obiectum indirectū, quia nequit intellectus fundamētum cognoscere, quin eadē cognitione cognoscat ens rationis tanquā obiectum illius, si illud cognoscat per cognitionem reflexam in cognitione directā ad illud terminatā, vel tanquam habitum, quem fundamētum remouet, si in sui negatione cognoscatur. Cū verō intellectus ductus fundamēto inuitante, & non cogente postquam per vnica cognitionem fundamētum apprehendit, potest per aliam adequatē distinctam cognoscere ens rationis, tanquam obiectum directum, & adequatum entis rationis, quia cognitio fundamēti nullam connexionem habet cum cognitione entis rationis, & ita potest ab illa separari: exempli gratia apprehendo parietē esse visum cognitione quadam nimis confusā, quā non discernō, neque

adhuc ex vi illius dubito, an parietē esse visum dicat formā illi intrinsecā, vel extrinsecā, postea ex hac cognitione fundamētum defumo ad inquirendum, quid sit in pariete esse visum, & ex modo, quo hęc denominatio obiecti visi apprehenditur, & significatur instar formę intrinsecę fundamētum defumo ad illam apprehendendam, vel iudicandam, non solum per cognitionem, quā illam repręsentet instar formę intrinsecę, seu per species formę intrinsecę, sed etiam ex parte obiecti vt formam intrinsecā, & subiecto inhārentem, ex vi cuius cognitionis ens rationis fingitur. Quomodo verō differant rem apprehendere instar formę intrinsecę, seu per species formę intrinsecę, & illā apprehendere ex parte obiecti, vt formam intrinsecā, dicam Punct. 4. n. 3. vbi differentia istam exponā, in negationibus, quā instar rerū positiuarū, vel vt res positiuę apprehenduntur. Nota insuper posse intellectū quando nō occurrit fundamētum, quod cogit cognoscere ens rationis illud cognoscere cognitione non innitente tali fundamēto, imō postquam fundamētum occurrit, ens rationis intellectus illo fundamēto coactus agnoui, potest iterū ex vi alius cognitionis idem ens rationis agnoscere nullo ductus fundamēto, non enim quoties quis apprehēdit plures Deos illos apprehendit, quia prius apprehēderit negationes illorū, vel cognitionē ad illos terminatā, sed sępe sine his fundamētis per hęc, & alia similia signēta ex diffractione animi, vel pro libito voluntatis vagatur intellectus.

PUNCTUM IV.

Dividitur ens rationis in omnes suas species.

Elebris est diuisio entis rationis in priuationē, negationem, & relationem, quam totis viribus propugnāt Thomistę, & admittit P. Va'q. l. p. q. 28. art. 1. de qua doctē multa P. Soar. disp. 54 Metaph. sect. 4. Ex duplici capite potest diuisio ista vitari, vel quia omnia membra diuidentia entia rationis non sint, & ita non comprehendantur sub diuisio: vel quia duntaxat entia rationis, quā ad nullū ex his membris diuidentibus pertineant, & ita omnia simul sumpta non æquē pateant ac diuisum: vtrumque breuiter inquiram, & definiam. Dari relationes rationis apud omnes qui relationes admittunt inconcussū est, de negationibus potest esse difficultas circa primam conditionem requisitam, vt possit subsistere assignata diuisio.

Mihi est omnino certum dari plura entia rationis negatiua, seu plures negationes rationis. Ratio est facilis: possum apprehendere plures negationes, quā dari repugnent in rerum natura, seu quarū habitus necessariō existant in rerum natura, ita vt implicet non existeret: ergo negationes illę tantum habebunt esse obiectiue in intellectu: ergo sūt pura signēta. Probo antecedens, quando apprehendo negationem existentia Dei, & negationes trium personarum Trinitatis, apprehendo negationes, quarum habitus sunt summē necessarij, & summē non repugnantes: ergo tales negationes in se sunt repugnantes, cum implicet simul existere habitus, & negatio, & eo ipso, quod non possit non existere habitus, non possit negatio existere: ergo negationes illę tantum habent esse obiectiue in intellectu: ergo sunt pura signēta. Confirmatur: non magis repugnat Deus alius existens distinctus à Deo optimo maximo, quā Deus Optimus Maximus non existens: ergo sicuti, qui apprehendit Deum alium existentem distinctum à Deo Optimo Maximo, apprehendit obiectum repugnans, & facit ens rationis: sic similiter, qui apprehendit Deum Optimum Maximum non existentem, vel negationem existentia Dei Optimi Maximi existentis apprehendit negationem quādam in se repugnantem, & facit ens rationis. Simile signētum fingit, qui apprehendit Angelum repugnantem produci à Deo, vel negationem alius obiecti necessarij, quia eo ipso quod obiectum ita sit necessariū, vt non possit neque diuinitus deficere, illius negatio implicationem inuoluit, etsi habeat esse obiectiui, nullum habebit præter istud, & erit ens rationis.

Negationes alię habitui, qui possunt deficere, & qui de facto deficiunt, sicuti negatio lucis, seu caloris existentis dupliciter possunt apprehendi. Primō apprehendi possunt vt entia negatiua, seu non entia, quod est idem, ita vt dicat intellectus: negatio caloris nihil aliud est, quā calorē non esse, nulla alia entitate positiua superaddita. Alio modo potest intellectus apprehendere negationes istas,

v. g.

v.g. negationē caloris, de qua agebamus vt entitatē quandam nigredini similem, vel identitatē cum nigredine physicā, & positiuē productā, & existentē, ita vt apprehendat negationem caloris, seu non esse caloris formalissimē esse entitatem aliam positiuam, existētem, & produci. Posteriorem modum apprehendēdi negationes admittunt omnes, priore impugnant nonnulli, quia nos non valemus negationes, vt sunt in se, seu potius vt in se non sunt apprehendere, sed semper illas apprehendimus instar rerum positiuarum, & per species rei positiuā, quia non habemus propriam negationis speciem, & ita semper hanc, vt rem positiuam apprehendimus. Decepit sic arguentes ipsos nō apprehendisse, aliud esse nos apprehendere negationem instar rei positiuā, vel per species rei positiuā, aliud apprehendere negationem ipsam in se esse entitatem positiuam, & illam formaliter, vt positiuam intrinsecē apprehendere, quæ inter se maximopere differunt, primum enim competit omnibus cognitionibus, quibus negationes cognoscimus, quā species non habemus secundum aliquibus tantum, quibus non solum obiectū per alienas species cognoscimus, sed illud nobis fingimus. Pater prædicta differentia in cognitione, quæ ego primam Trinitatis personam apprehendo, cuius non habeo species, ex vi cuius per species senis Patrem æternum apprehendo, & instar senis mihi obicitur, adhuc per actum supernaturālē fidei, quo agnosco primam Trinitatis personam, nihilominus per illum actum non iudico neque apprehendo Patrem æternum senem esse, neque verum est dicere per illum actum agnoscere Patrem æternum esse senem, etiam si verum sit dicere me per illum actum Patrem æternum instar senis, vel per species senis cognoscere. Similiter quoties cognosco Angelū, illū instar iuuenis agnosco agnosco tamen in illo obiecto directē cognito, videlicet in Angelo, non esse illud corporeum esse iuuenis instar cuius Angelum apprehendo, idem dico de omnibus entitatibus, quæ per proprias species cognoscuntur. Ex quo inferes aliud esse apprehendere negationem instar rei positiuā, & per species rei positiuā, aliud illā, vt rem positiuā apprehendere, & aliud esse apprehendere rem spiritualement instar corporeæ, seu per species rei corporeæ, aliud illam apprehendere, vt formaliter in se ipsam intrinsecē corpoream, & in vniuersum aliud esse rem instar aliū apprehendere, & aliud formaliter, vt aliam, seu cum aliis prædicatis in se intrinsecē imbibitis apprehendere. His positis

4 Cū negatio non solum instar rei positiuā, sed etiam formaliter, vt rem positiuam apprehenditur, talis apprehensio ad ens rationis terminatur. Ratio præsto adest: ex vi talis apprehensionis impingitur negationi prædicatū quoddam positiuum, quod illi repugnat, & nihil negatiuum in negatione apprehenditur, & si apprehenditur aliquid negatiuum apprehenditur identitatum cum positiuo, sed negatio habens aliquid purē positiuum, vel aliquid positiuum identitatum cum negatiuo est obiectum in se repugnans: ergo obiectum illius apprehensionis est obiectum repugnans, quod tātum habet esse in illa apprehensione, ex vi cuius fingitur, & est formalissimē ens rationis. Dissentiat nullus ab hac conclusione.

5 Negatio apprehensa per species rei positiuā, vel instar rei positiuā quando apprehenditur ex parte obiecti vt purum non esse rei, cuius est priuatio, & absque vlla intrinseca admixtione rei positiuā, per cuius species, vel instar cuius apprehenditur non est ens rationis, neque fictum, sed reale non esse rei, quod absque vlla fictione cognoscitur. Probatur conclusio: cognitio illa ex parte obiecti directi non attingit aliquid prædicatum positiuum, sed tantū negatiuum, quod est non esse rei positiuā, sed hoc non esse nō est ens rationis, quia secluso omni figmento sole occidente est non esse lucis, quæ antea erat, & est homo cæcus, seu non potens videre, & est non esse cuiusvis qualitatis, quia quamuis ego me modo ab omni figmento abstinēam, non sum calidus vt octo, & sum carens calore vt octo: ergo qui cognoscit me non esse calidum vt octo: seu me carere calore vt octo, non cognoscendo me carere calore vt octo per aliquid positiuum, sed præcisē per non esse caloris vt octo non cognoscit aliquid fictum, quod non sit antecedenter ad illam cognitionem, & independentē ab illa, quantumvis obiectum illud imperfectē cognoscat, & per alienas species, & instar aliū rei, quia ens rationis sumendum non est ex modo, quo obiectum cognoscatur, sed

ex obiecto, quod cognoscitur, & quotiescumque Deus infuit, & summē perfectē cognoscens aliquid obiectum non cognoscit ens rationis, sed reale, neque ego impetissimē cognoscens idemmet obiectum facio ens rationis, quia obiectum, quod in ordine ad vnam cognitionem ens rationis non est, non potest in ordine ad aliam esse ens rationis, vt probaui punct. 1. n. 7. Confirmatur: quando ego cognosco angelum instar iuuenis, etiam si repugnet ipsi esse iuuenem, Angelus à me cognitus non dicitur ens rationis: ergo quādo cognosco negationem instar rei positiuā, etiam si repugnet negationem esse non positiuam: negatio cognita non erit ens rationis. Si enim quoties rem agnosco instar alicuius, cuius prædicata illi repugnant nō rem veram, sed ens rationis agnoscerem, cum semper res tur, nunquam res veræ spirituales, sed loco illarum figmentum cognosceretur, & ita nunquam Deus à viatoribus cognosceretur, sed cognitiones abstractiue, quas dicimus ad Deū terminari, non terminaretur ad Deū, sed ad ens rationis, quod si per abstractiue cognitiones nō Deū, sed loco illius ens rationis cognosceremus, cū alias cognitiones in via non habeamus, non possemus Deū cognoscere, & consequenter, neque illum amare, quod est plusquam erroneū.

Dixi negationem cognitam instar nigredinis, & obiectum directum illius cognitionis non esse ens rationis, adhuc tamen poterat esse quæstio, an ex vi illius cognitionis fieret aliquod ens rationis distinctum à negatione, quod intellectus simul cum negatione reali, vt distinctum ab illa apprehenderet. Posset quis dicere ex vi apprehensionis abstractiue, quæ apprehenditur negatio instar nigredinis apprehendi negationem, vt obiectum directum reale, & apprehendi nigredinem, vt obiectū indirectum reale, & insuper apprehendi relationem quandam similitudinis inter negationem, & nigredinem, quia negationem ipsam, vt similem nigredini apprehendimus, quæ relatio erit in se repugnans, & purum rationis figmentum. Etiam si admitteretur talis relatio rationis, adhuc stare negationem sic apprehensam non esse ens rationis, verum tamen nullo modo talis relatio admittenda est, quia cum intellectus apprehendit instar nigredinis relationem, neque ex parte obiecti directi, aut indirecti concipit distinctionem aliquam inter negationem, & nigredinem, quam concipere necesse est vt relationem concipiat, & similitudinem positiuam, sed tantum dicitur cognoscere negationem vt similem, vel instar similem cum nigredine, quia ex vi illius cognitionis, ita cognoscitur ac si non haberet positiuam similitudinem, aut diuersitatem à nigredine, sicuti dixi in constructione vniuersalis cognosci indiuidua, vt similia inter se similitudine quadam negatiua, hoc est in nullo cognosci vt dissimilia, aut distincta, quod fit absque vilo obiecto ficto ex parte obiecti, præcisē ex eo, quod cognitio sit ita imperfecta, vt ex vi illius non valeat intellectus discernere inter obiecta, quæ ex vi illius attinguntur. Ex hoc infero in cognitione abstractiua eo præcisē quod abstractiua sit, non fieri ens rationis, cum plures dentur ad obiecta vndique realia terminata, licet aliarum plurimæ ad pura figmenta terminentur.

Statuimus dari negationes reales, de quibus, & de priuationibus indiscriminatim mentionem feci, quia illarum differentie ex pluribus locis notissimæ sunt, & circa præsentem quæstionem, eadem est omnino ratio de priuatione, & de negatione. His tamen negationibus realibus statutis, adhuc potest subsistere diuisio entis rationis in priuationem, & negationem, si ex capite non deficiat, quia ex eo quod ens rationis rectē diuiditur in priuationē, negationē & relationem non debet inferri, omnem negationem esse ens rationis, sicuti non debet inferri omnem relationem esse relationem rationis, absque controuersia enim admittuntur relationes reales, & nullus ex hoc capite diuisiōem improbat, quapropter miror quā plurimos impugnantes hanc diuisiōem, ex eo quod dentur negationes reales, aliunde admittentes relationes aliquas rationis, & omnem negationem apprehensam non solum instar rei positiuā, sed etiam, vt rem positiuam esse ens rationis. Requiritur ergo, vt prædicta diuisio subsistat omne ens rationis in particulari assignatum esse relationem, vel priuationem, aut negationem, quia membra diuisiōis, quæ sub illo diuisio debent cōprehendi non sunt priuatio, aut negatio vt cumque sed priuatio rationis, & negatio rationis, sicuti aliud membrum diuidens non est relatio vt cumque, sed

sed relatio rationis, diuisionis enim sēsus hic est: ens rationis aliud est priuatio rationis, aliud negatio rationis, aliud relatio rationis: ergo ex eo quod sint priuationes, & negationes reales, dum aliæ superflue priuationes, & negationes rationis, quæ sint mēbra diuisionis sub illo diuiso contenta, recte poterit constare diuiso: nihil ergo huiusque contra prædictam diuisionem ex doctrina tradita actum est. Videndum modò an ex alio capite non constet diuiso, videlicet quia dantur entia rationis, quæ relationes non sunt, neque priuationes, aut negationes.

8 Sentio intellectum non solum fingere priuationem, negationem, & relationem rationis, sed etiam substantiam, quantitatem, & qualitatem, & reliqua omnia prædicamenta rationis, ita ut entia rationis per omnia prædicamenta vagentur, & sepe confingi ex entitatibus, ad diuersa prædicamenta pertinentibus, quis enim cohibere potest intellectum, ne apprehendat substantiam infinitam cum quantitate identificatam, & quantitatem identificatam cum actione & sic de aliis prædicamentis. Dices in his figmentis tantum fingi identitates extremorum, & hæc esse relationes, & ita omnia hæc figmenta ad relationem spectare. Contrà: identitas, quæ fingitur inter hircum, & ceruum, cum hircocervus fingitur eo modo se habet in ordine ad intellectum fingentem respectu extremorum, ac se habet in re identitas realis animalis, & rationalis in ordine ad sua extrema, concipitur enim ficta illa, similis huic reali identitati: sed identitas inter animal, & rationale non est relatio realis: ergo identitas ficta inter hircum, & ceruum, non est relatio rationis. Sed quidquid sit de his entibus rationis compositis in entitatibus rationis, in quibus simplex entitas apprehenditur, Probatum nostra conclusio: Potest intellectus apprehendere Deum alium summè simplicem, & distinctum à Deo Optimo Maximo, qui nunc est, ut dicebam Punct. 2. sed Deus ille erit fictus, & tantum habens esse obiectiue in intellectu: ergo Deus ille erit ens rationis, & pertinet ad prædicamentum substantiæ rationis, seu quidquid sit de prædicamento, Deus ille erit substantia rationis. Similiter potest quis fingere præsentiam quandam, ex vi cuius possit entitas secundum easdem partes indiuisibiliter sumptas esse in eodem spatio circumscriptiue, & definitiue, & durationem aliam, ex vi cuius entitas daret simul in tempore præsentis, præteriti & futuro, & sic in omnibus aliis entitatibus innumera figmenta poterit intellectus comminisci. Defendunt hanc conclusionem ferè omnes Doctores, qui de hac re agunt. Legantur P. Soar. suprà n. 10. & P. Vasq. iam citatus n. 16. ubi asserit rationis substantiam reduci ad negationem, ut defendat diuisionem supra traditam entis rationis in priuationem, negationem, & relationem, & ibidem affirmat substantiam rationis non dici simpliciter substantiam, sed cum addito, quibus expressè concedit dari substantiam rationis. Adhærent Hurt. disp. 19. sect. 4. & Arriaga disp. 6. sect. 1.

9 Restat modò iuxta doctrinam traditam iudicium ferre de diuisione supra addita, de qua si quis dicat exactam non esse, facile se ab hac questione expediet, neque vllò poterit impugnari. P. Soar. P. Vasq. & alij plurimi substantiam, quantitatem, & alia similia entia rationis ad negationem reducunt, quia substantia rationis nihil aliud est quam negatio illius relationis, quæ fingitur cognita, non ut non esse substantiæ, sed ut esse substantiæ, seu substantia illa cuius est negatio. Si vera esset hæc doctrina, & ex hoc capite substantia rationis ad negationem posset reduci, similiter relatio rationis posset reduci ad negationem, & superflueret in diuisione membrum illud *relationis*, adæquatèque diuideretur ens rationis in priuationem, & negationem, neque aliqua esset specialis ratio, propter quam ens rationis in relationem, & non in substantiam, seu relationem rationis diuideretur. Respondet P. Vasq. disparere esse rationem de relatione rationis, ac de rationis substantia, quia licet intellectus faciat substantiam rationis, sicuti facit relationem, non tamen dicitur substantificare, sicuti dicitur referre media relatione rationis, quia munus intellectus est referre vnum ad aliud, non verò substantificare, neque qualificare. Non absque difficultate solutionem percipio: intellectus producat relationem rationis non refert formaliter, sed actiue, media relatione producta, cuius munus est formaliter constituere relatum vnum ad aliud, quod cognoscit intellectus ita relatum, dum cognoscit relationem ipsam, quam facit: cum verò producat substantiam rationis,

Transit. de Ouedo, Philosoph. Tom. 11.

cum munus substantiæ non sit substantificare, mirum non est intellectum producentem substantiam rationis formaliter non substantificantem non actiue non substantificare producendo talem substantiam, & non cognoscere aliquod subiectum substantificatum, etiam si cognoscat substantiam rationis, cum non cognoscat illam efficienstem subiectum, quod substantificet. Ex quo fit dici posse intellectum actiue referre producendo relationem rationis, & non actiue substantificare producendo rationis substantiam, quod impertinens omnino est: ut ens rationis potius in relationem, quam in substantiam rationis diuidatur. Poterit tamen dicere qualificare subiectum, cum illi qualitatem aliquam rationis impingat, cuius munus est qualificare formaliter: sic cum aliquid laudis, vel vituperij subiecto tribuimus, illud dicimus qualificare, & vulgari sermone dicitur *sulano califico tal cosa*, quando rem illam laude, vel vituperio afficit. Neque assequor, cur relatio rationis simpliciter dicenda sit relatio sine vllò addito, & substantia rationis semper cum illo addito sit proferenda. Melius diuiso hæc cum P. Soar. & aliis explicari poterit de entibus rationis, quæ specialia in re habent fundamenta distincta ab illis, quæ omnibus entis rationibus sunt communia.

PUNCTUM V.

An denominationes extrinsecæ sint entia rationis.

DVplex est forma, vna absoluta alia respectiua; forma absoluta dicitur illa, quæ tantum respicit suum subiectum inhesionis, seu informationis: forma respectiua dicitur, quæ præter subiectum inhesionis, & informationis respicit aliud tanquam obiectum, terminum, vel principium, cui denominationem aliquam tribuit. Exemplum formæ absolutæ sit albedo, quæ subiectum denominet, & nulli alij denominationem aliquam tribuit: respectiua formæ exemplum sit visio, quæ præter subiectum, quod constituit videns, respicit obiectum, quod visum denominat. Item actio, quæ præter denominationem passivam, quam tribuit subiecto, principium effectiuium à quo procedit denominat efficiens, seu producat, & terminum quem respicit productum constituit. Hæc formæ, quæ diuersa denominant subiecta non omnia intrinsecè afficiunt, sed respectu vnius dicitur hæc forma intrinseca, & respectu illius extrinseca appellatur, sic visio, quæ potentiam visivam videntem constituit, & obiectum visum respectu huius, extrinseca est, & intrinseca respectu illius, & actio transiens extrinseca est principio, quod constituit efficiens, & intrinseca subiecto, quod passum denominat. Ex his diuersis modis, quos habent formæ respiciendi subiecta intrinsecè, & extrinsecè duplex denominatio, quædam intrinseca, alia extrinseca, suboritur. Denominatio intrinseca dicitur illa, quæ oritur à forma intrinseca subiecto denominato, sicuti denominatio videntis, quæ oritur à visione intrinsecè afficiente subiectum quod denominatur videns. Denominatio extrinseca est illa, quæ oritur à forma extrinseca subiecto, quod denominatur, sicuti denominatio visi orta à visione extrinseca nimis subiecto albo, quod denominatur visum. Denominationes intrinsecas esse entia realia nullus ambigit, de extrinsecis sunt varia Doctorum placita.

Fuit opinio Durandi in 1. distinct. 19. q. 3. num. 7. & q. 6. n. 11. & disp. 33. q. 1. n. 10. asserentis omnes denominationes extrinsecas esse entia rationis. Durandum sequuti sunt omnes Thomistæ, cum quibus loquutus est P. Vasq. qui essentiam peccati, & aliorum, quæ extrinsecas denominationes important per entia rationis explicuit. P. Rub. tr. de ente rationis n. 2. quem alij sunt sequuti, asserit dari plures denominationes reales, sicuti esse dexterum, vel sinistrum, esse verò cognitum, apprehensum, & alias huiusmodi denominationes, quæ procedunt à formis extrinsecis intentionalibus esse entia rationis.

Sentio cum P. Soar. disp. 42. citata, num. 10. Hurt. disp. 19. sect. 1. & aliis plurimis omnem denominationem extrinsecam prouenientem à forma reali, siue physica, siue intentionali esse realem absque vlla mixtura entis rationis. Probo hanc conclusionem: Denominatio sumitur à forma dominante: ergo si forma est realis, denominatio erit realis. Probo consequentiam. Posita forma à qua procedit denominatio, & posito subiecto, quod dicitur denominatum, & quocumque alio figmento secluso, est subiectum denominatum

H h